

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyně Mgr. Janou Volkovou ve věci

žalobce: **L. K.**
zastoupený Mgr. Alicí Jeziorskou, advokátkou
sídlem Svornosti 86/2, 736 01 Havířov

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 5. 2024, o invalidním důchodu,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.
- IV. Odměna a náhrada hotových výdajů ustanovené zástupkyně žalobce Mgr. Alice Jeziorské, advokátky, **se určuje** částkou ve výši 19 120,42 Kč, a bude jí vyplacena z účtu Krajského soudu v Ostravě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Rozhodnutím ze dne 14. 12. 2023, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), žalovaná zamítla žádost žalobce o invalidní důchod pro nesplnění podmínek v § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), neboť nezískal potřebnou dobu pojištění pro nárok na invalidní důchod. Podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Frýdek-Místek ze dne 16. 10. 2023 z důvodu nepříznivého zdravotního stavu žalobce poklesla jeho pracovní schopnost o 70 %. Žalobce proti prvostupňovému rozhodnutí brojil námitkami, neboť s posouzením svého zdravotního stavu nesouhlasil. Žalovaná rozhodnutím ze dne 6. 5. 2024, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), žalobcovy námitky zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.
2. Žalobce se žalobou podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (s. ř. s.), domáhá zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalované k dalšímu řízení.

II. Žaloba

3. Žalobce nesouhlasil s napadeným rozhodnutím a žádal o vyplacení invalidního důchodu zpětně a o přiznání důchodu z průměru. Jinými slovy, navrhoval, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.
4. Žalobce v žalobě namítal, že jeho zdravotní stav je dán dědičně, neboť od dětství trpí paranoidní schizofrenií, kterou trpěla i jeho matka. Jeho psychický stav byl už od dětství velice špatný a znemožňoval mu normálně fungovat a v dospělosti pracovat. K tomu blíže popsal vývoj svých problémů od dětství po ranou dospělost. Požádal o vypracování znaleckého posudku, aby se prokázalo, že paranoidní schizofrenií trpí již od dětství.
5. V doplnění žaloby ze dne 22. 7. 2024 uvedl, že mu invalidní důchod nebyl přiznán od roku 2011, kdy již byl invalidní. Požádal o odstranění tvrdosti zákona a o přiznání důchodu zpětně.

III. Vyjádření žalované

6. Žalovaná se ve vyjádření nejprve zaměřila na právní rámec, ustanovení zákona o důchodovém pojištění. Zejména se soustředila na právní úpravu potřebné doby pojištění. Uvedla, z jakých podkladů při posuzování nároku na invalidní důchod vycházela. Vyjádřila se také k provedeným posudkům. Zdůraznila, že ze zákona o důchodovém pojištění jednoznačně vyplývá, že pro nárok na invalidní důchod musí být současně splněny dvě zásadní podmínky, a to vznik invalidity a získání potřebné doby pojištění. Při zhodnocení doby pojištění vycházela žalovaná z podkladů uložených v její evidenci. Přehled odpracované doby pojištění je chronologicky uveden na osobním listu důchodového pojištění ze dne 14. 12. 2023. Poslední doba pojištění na něm uvedená je doba od 29. 1. 2001 do 17. 8. 2001. Výchozím bodem komplexního posouzení nároku žalobce na invalidní důchod je tedy konstatování, že se žalobce stal ke dni 4. 2. 2013 invalidní. Desetileté období před tímto dnem představuje období od 4. 2. 2003 do 3. 3. 2013. Jestliže byl žalobce naposledy účasten na pojištění dne 17. 8. 2001, pak nelze než konstatovat, že nesplnil druhou podmínku pro vznik nároku na invalidní důchod, a to podmínku získání potřebné doby pojištění. Z tohoto důvodu jej nelze považovat za invalidního ve smyslu § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, ale za invalidního podle § 38 zákona o důchodovém pojištění, kdy se sleduje podmínka získání potřebné doby pojištění, v případě

žalobce podle § 40 odst. 1 písm. f) zákona o důchodovém pojištění. Proti způsobu zhodnocení doby pojištění žalobce nevznese žádnou námitku, načež možnost přiznání invalidního důchodu v mimořádných případech podle § 42 zákona o důchodovém pojištění vylučuje skutečnost, že žalobce byl účasten na důchodovém pojištění.

IV. Obsah správních spisů a řízení před krajským soudem

7. V průběhu řízení si krajský soud vyžádal správní (posudkový) spis a také správní (dávkový) spis žalované, z nichž vyplývají následující skutečnosti.
8. Dne 25. 9. 2023 požádal žalobce o invalidní důchod.
9. Lékař OSSZ Frýdek-Místek posoudil zdravotní stav žalobce a vydal posudek ze dne 16. 10. 2023 se závěrem, že je žalobce invalidní pro invaliditu III. stupně. Pokles pracovní schopnosti žalobce hodnotil lékař dle kapitoly V., položky 3e přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (dále jen „vyhláška o posuzování invalidity“), ve výši 70 %. Lékař uvedl, že jako datum vzniku invalidity stanovuje na den 4. 2. 2013 (tj. datum odborného psychologického vyšetření), kdy je zřejmé, že se již jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav a je velmi dobře zhodnocen jeho funkční dopad, svědčící o posudkově rozhodném rozsahu a tíži důsledků zdravotního postižení na pracovní schopnost. Z dokumentace vyplývá postupný rozvoj onemocnění, které zpočátku probíhalo v akutní formě, postupně se dále rozvíjelo, a to včetně léčebných postupů. Bezpečně a prokazatelně lze až k uvedenému datu psychologického vyšetření prokázat dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav s poklesem pracovní schopnosti dosahujícím úrovně invalidity, a to III. stupně.
10. Z osobního listu důchodového pojištění žalobce vyplývá, že celková doba pojištění žalobce do 17. 8. 2001 činila 107 dnů. Další doby pojištění nejsou zaznamenány.
11. Žalovaná na základě závěrů lékařského posudku OSSZ Frýdek-Místek ze dne 16. 10. 2023 prvostupňovým rozhodnutím žalobcovu žádost o invalidní důchod zamítla, neboť žalobce v rozhodném období od 4. 2. 2003 do 3. 3. 2013 a v rozhodném období od 1. 6. 2012 do 31. 5. 2022 nezískal žádnou dobu pojištění. V posunutém rozhodném období od 25. 9. 2013 do 24. 9. 202 (tedy k uplatnění žádosti) žalobce taktéž nezískal žádnou dobu pojištění.
12. Žalobce proti tomuto rozhodnutí brojil odvoláním, resp. dle obsahu podání námitkami ze dne 22. 1. 2024, a namítal, že i z předložených dokumentů je zřejmé, že nedokázal pracovat již od 18 let, a proto požaduje vyplácení invalidního důchodu zpětně od doby, kdy dovršil 18. let.
13. Pro účely námitkového řízení žalovaná nechala vypracovat posudek o invaliditě ze dne 21. 3. 2024. Posudkový lékař Institutu posuzování zdravotního stavu (dále jen „IPZS“) dospěl k závěru, že žalobce je invalidní pro invaliditu III. stupně. Lékař shledal, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu s nejvýznamnějším dopadem na pokles pracovní schopnosti je duševní onemocnění – paranoidní schizofrenie, emočně nestabilní porucha osobnosti, post psychotický defekt osobnosti. Zdravotní stav odpovídá kapitole V., položce 3e přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Dospěl k závěru, že pracovní schopnost žalobce poklesla o 70 %. Jedná se o zvlášť těžké postižení,

jsou časté ataky s funkčně těžkou reziduální symptomatikou, je těžkého stupně, závažné narušení výkonu téměř všech denních aktivit. Posudkový lékař zvolil hodnocení při dolní hranici stanoveného procentního rozmezí. Aktuální závažnost nemoci nedosahuje středu ani horní hranice rozmezí. Zdravotní stav odpovídá III. stupni invalidity se správně voleným datem jejího vzniku, tj. 4. 2. 2013. Toto datum je voleno dle odborného nálezu, který potvrdil posudkově významné skutečnosti, které stanovují tíži dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pro vznik stupně invalidity. Posuzovaný byl poprvé posudkově posouzen v souvislosti s psychiatrickým onemocněním až v roce 2013, před osmnáctým rokem věku nejsou dokládána žádná psychiatrická ani psychologická vyšetření, která by odůvodňovala jiné datum vzniku invalidity, jak žalobce žádá. Přezkum zdravotního stavu nepotvrdil uvedené námitky. Lékař IPSZ uvedl, že z dokumentace vyplývá, že byl žalobce poprvé posudkově posouzen před nástupem na střední školu v březnu 1995 pro projevy atopického ekzému. Pro toto onemocnění byl uznán osobou se zdravotním postižením. V této době zdravotní dokumentace neobsahovala žádný popis psychických obtíží ani sledování u psychiatra či psychologa. Teprve v roce 2000 popsáno zjevně nepřiléhavé chování, uváděn pokus o sebevraždu. První hospitalizace na psychiatrii je popsána v roce 2011 pro akutní psychotickou poruchu, uvedeno zneužívání drog. V roce 2013 byl žalobce vyšetřen psychiatrem se závěrem, že žalobce trpí psychotickým onemocněním. V roce 2017 byl žalobce hospitalizován pro zneužívání pervitinu. Dále lékař popsal další vyšetření a hospitalizaci (propuštění z disciplinárních důvodů). Byly zhodnoceny všechny dostupné nálezy a diagnózy v čase. Posudkový lékař vyjádřil souhlas s posudkovým závěrem lékaře v prvním stupni řízení.

14. Na základě posudku o invaliditě ze dne 21. 3. 2024 vydala žalovaná dne 6. 5. 2024 napadené rozhodnutí, proti kterému žalobce brojil žalobou. Žalobce byl posuzován jako dělník se středoškolským vzděláním – seřizovač strojů s maturitou. Žalovaná uvedla, že datum vzniku invalidity bylo stanoveno lékařem IPZS na 4. 2. 2013. Jelikož ke dni vzniku invalidity dosáhl žalobce věku 31 let, potřebná doba pojištění pro vznik nároku na invalidní důchod činí pět let. Podle § 40 odst. 2 věty první zákona o důchodovém pojištění se tato doba zjišťuje za období posledních 10 let před vznikem invalidity, tj. od 4. 2. 2003 do 3. 2. 2013. Žalobce nezískal v uvedeném období žádnou dobu pojištění. Žalobci byla pro účely nároku na invalidní důchod zhodnocena veškerá doba pojištění, která byla doložena. Doba vedení v evidenci úřadu práce byla zhodnocena v maximálním možném rozsahu, protože podle § 5 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění jsou pojištění účastny při splnění stanovených podmínek osoby vedené v evidenci Úřadu práce České republiky – krajské pobočky, popřípadě pobočky pro hlavní město Prahu jako uchazeči o zaměstnání po dobu, po kterou jim náleží podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci, a v rozsahu nejvýše 3 let též po dobu, po kterou jim tato podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáleží, s tím, že tato doba 3 let se zjišťuje zpětně ode dne vzniku nároku na důchod, doba, po kterou podpora v nezaměstnanosti nebo podpora při rekvalifikaci nenáležela před dosažením věku 55 let, se do ní započítává v rozsahu nejvýše 1 roku, a nezapočítává se do ní jiná náhradní doba pojištění nebo doba pojištění, které se kryjí s dobou, po kterou je osoba vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání; za dobu, po kterou náleží podpora v nezaměstnanosti, se přitom považuje též doba, po kterou se podpora v nezaměstnanosti neposkytuje z důvodu, že osobě vedené v evidenci uchazečů o zaměstnání příslušní odstupné, odbytné nebo odchodné. Datum vzniku invalidity nebylo možné stanovit k 18. roku věku, neboť k tomuto období nejsou

dokládána žádná psychiatrická ani psychologická vyšetření, která by odůvodňovala jiné datum vzniku invalidity než 4. 2. 2013.

15. Krajský soud nechal pro účely soudního řízení vypracovat posudek posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště v Ostravě (dále jen „posudek PK MPSV“). Posudková komise zasedala dne 11. 10. 2024 ve složení předsedkyně komise, dalšího lékaře s odborností v oblasti psychiatrie a tajemnice. Žalobce se po omluvě k jednání nedostavil, souhlasil s projednáním invalidity bez jeho přítomnosti.
16. PK MPSV měla k dispozici dosavadní správní spisovou dokumentaci OSSZ a ČSSZ, zdravotní dokumentaci a další lékařské zprávy. V posudku komise shrnula průběh předchozího řízení, závěry prvostupňového rozhodnutí a napadeného rozhodnutí a také námitky žalobce uplatněné v žalobě. PK MPSV do posudku uvedla diagnostický souhrn žalobce a jeho anamnézu. Na straně 4-5 posudku následně zpracovala posudkové hodnocení.
17. PK MPSV považovala za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce paranoidní schizofrenii s post psychotickým defektem osobnosti. Datum vzniku invalidity stanovila na 4. 2. 2013 na podkladě odborného psychologického vyšetření provedeného za hospitalizace, které prokázalo již invalidizující duševní postižení. V dostupné zdravotnické ani spisové dokumentaci nejsou doloženy odborné nálezy, které by prokázaly duševní onemocnění vzniklé před osmnáctým rokem věku. První záznam o psychickém stavu je ze dne 28. 11. 2011 a 29. 11. 2011 (Psychiatrická léčebna Bohnice). V té době se jednalo o přechodný stav, který neodpovídal invaliditě. Žádný záznam z roku 2000 není v dokumentaci doložen.
18. PK MPSV po prostudování lékařských nálezů konstatovala, že se jedná o zdravotní postižení uvedené v kapitole V., položka 3e přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity s poklesem o 70 %.
19. PK MPSV uzavřela, že žalobce k datu vydání napadeného rozhodnutí byl invalidní podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění. Jednalo se o invaliditu III. stupně podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění, neboť šlo o pokles pracovní schopnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nejméně o 70 %. O invaliditu III. stupně se jedná hraničně.
20. Žalobce s posudkem PK MPSV vyjádřil nesouhlas.

V. Replika žalobce

21. Žalobce v podání ze dne 30. 10. 2024 uvedl, že si je vědom, že neprokáže, že je invalidní od dětství, proto žádá o odstranění tvrdosti zákona. Sdělil, že má dědičnou poruchu po matce, trpí paranoidní schizofrenií. Popsal náročné dětství, že jej týral otec. V 16 letech jej otec vzal k psychologce, ta tam nebyla, tak k ní již nešli. V 18 letech utekl k tetě, šel za obvodní lékařkou, že má problémy s otcem. Ta jej poslala za psychiatrem. Když žalobce viděl, jak to u psychiatra vypadá (jako za komunismu, kachličky, neútné prostředí), tak odešel. V 18 letech měl první relaps. Po maturitě žalobce chvíli pracoval, ale byl pomalý, odevšad jej propustili. Má odpracováno 147 dnů. Poté žalobce odešel do zahraničí a dělal gay eskort, v Německu jej následně živila přítelkyně. Práci si nenašel, protože si myslel, že jej „chtějí předělat“. Pokusil se o sebevraždu. Z hospitalizace v Bohnicích žalobce odešel na reverz. Nemůže doložit některé dokumenty, např. posudek od psychologky, že jej posílá

za psychiatrem. Dětská karta, že jej pediatr posílá za psychologkou, se také ztratila. V podání ze dne 24. 2. 2025 žalobce uvedl, že dětská karta je někde v Liberci a nemůže ji dohledat. Nynější obvodní lékařka se snažila kartu dohledat, ale marně.

VI. Jednání soudu

22. Krajský soud ve věci nařídil ústní jednání, které se mělo uskutečnit dne 6. 3. 2025. Před uskutečněním jednání požádal žalobce soud o ustanovení zástupce. Krajský soud proto jednání odročil na neurčito. Nové ústní jednání se uskutečnilo dne 14. 8. 2025 za účasti zástupkyň žalobce a žalovaného. Předvolání k jednání bylo řádně doručeno i žalobci, jeho zástupkyně jej z jednání omluvila a uvedla, že žalobce souhlasí s rozhodnutím ve věci bez jeho přítomnosti.
23. Krajský soud seznámil účastníky s podstatným obsahem správního spisu. Následně provedl k důkazu posudek PK MPSV ze dne 11. 10. 2024. Zástupkyně žalobce k posudku uvedla, že žalobce je přesvědčen o tom, že se u něj jedná o invaliditu z mládí. K prokázání této skutečnosti navrhoval, aby krajský soud vyslechl jeho tetu, H. K., a otce, A. K. Tito navrhovaní svědci měli prokázat, že se žalobce potýkal s psychickými problémy již v dětství. Zástupkyně žalobce dále navrhla, aby krajský soud nechal vypracovat znalecký posudek z důvodu, že žalobce chce znalci vysvětlit, že trpěl psychickým onemocněním již v dětství a znalec by mu tuto skutečnost potvrdil. Dále zástupkyně žalobce navrhovala, aby krajský soud oslovil krajské úřady s dotazem, zda nearchivují žalobcovu lékařskou dokumentaci z dětství. Žalobce se pokoušel svou dokumentaci dohledat, archiv a další orgány mu sdělily, že dokumentací nedisponují, možná se ztratila či byla skartována, jelikož lékařka, u níž se dokumentace nacházela, zemřela již před 15 lety. Krajský soud důkazním návrhům (včetně prohlášení strýce žalobce, které žalobce soudu zaslal písemně) nevyhověl a neprovedené důkazní návrhy zamítl a dokazování ukončil. Následně dal zástupkyním účastníků prostor k přednesení závěrečných řečí. Po krátkém přerušení jednání krajský soud vynesl rozsudek a odůvodnil jej včetně poučení o opravných prostředcích. Zástupkyně žalobce sdělila, že vyčíslí své náklady ve lhůtě dvou týdnů od vyhlášení rozsudku.

VII. Posouzení věci krajským soudem

24. Krajský soud poté, co zjistil, že žaloba byla podána včas v souladu s ustanovením § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích žalobních bodů.
25. Žaloba **není** důvodná.
26. Podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk vyšší než 65 let, a stal se invalidním a získal potřebnou dobu pojištění (...). Podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %.
27. Z relevantních ustanovení zákona o důchodovém pojištění je tedy zjevné, že právní řád pro přiznání nároku na výplatu invalidního důchodu jednoznačně předpokládá (kumulativní) naplnění dvou podmínek: invaliditu a potřebnou dobu pojištění.

28. Krajský soud se nejprve zabýval první podmínkou dle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, tedy zda byl žalobce shledán invalidním.
29. Právní úprava posuzování invalidity a podmínek nároku na invalidní důchod je obsažena v ustanovení § 39 zákona o důchodovém pojištění, které upravuje tři stupně invalidity. Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně. Pokud se jedná o pokles pracovní schopnosti nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně, a konečně v případě poklesu nejméně o 70 % se jedná o invaliditu třetího stupně. Při určování poklesu pracovní schopnosti se mj. bere v úvahu, zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost, zda se jedná o tzv. stabilizovaný zdravotní stav, zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován, jakož i schopnost rekvalifikace pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti.
30. Správní rozhodnutí o nároku na invalidní důchod je závislé především na odborném lékařském posouzení. Zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění posuzuje ministerstvo práce a sociálních věcí; za tím účelem zřizuje jako své orgány posudkové komise (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.). Při přezkumu rozhodnutí žalované vydaného na podkladě posudku v řízení o námitkách (dle § 88 zákona č. 582/1991 Sb.) neposuzuje soud věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti. Posudek posudkové komise MPSV soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá v tom, že se komise musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a že své posudkové závěry náležitě odůvodní.
31. Při rozhodování o nároku na invalidní důchod je tedy stěžejní naplnění požadavku na jasnost, srozumitelnost a úplnost odůvodnění správního rozhodnutí, resp. posudkového hodnocení, na němž je rozhodnutí založeno (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2003, č.j. 5 Ads 42/2003-61, č. 800/2006 Sb. NSS, ze dne 7. 9. 2011, č. j. 6 Ads 99/2011-43, ze dne 11. 10. 2013, č.j. 4 Ads 42/2013-43, či ze dne 8. 7. 2015, č. j. 10 Ads 116/2014-46). Úkolem krajského soudu je vyhodnotit, zda je z lékařských posudků a zejména z posudku PK MPSV zřejmé, že byl stav žalobce komplexně posouzen na základě úplné zdravotnické dokumentace a že bylo přihlédnuto ke všem tvrzeným obtížím – tedy zda je posudkový závěr náležitě, přesvědčivě a srozumitelně zdůvodněn (srov. např. rozsudek NSS ze dne 23. 3. 2017, č. j. 2 Ads 17/2017-15, bod 19).
32. Napadené rozhodnutí, resp. posudkové hodnocení, na jehož podkladě je rozhodnutí o stupni invalidity vydáno, musí obsahovat přesvědčivé odůvodnění, co se při porovnání s předchozím obdobím ve zdravotním stavu pojištěnce přesně změnilo, jinak řečeno, určit a objasnit důvod či příčinu zániku nebo změnu stupně invalidity. Je tedy nutno přesvědčivě odůvodnit, zda zůstal oproti předchozímu období zdravotní stav nezměněn, případně v čem spočívá zlepšení zdravotního stavu nebo jeho stabilizace při porovnání s obdobím, kdy dávka byla přiznána či naposledy ponechána, případně zda dávka nebyla přiznána na základě posudkového omylu. „Pro přesvědčivost posudkových závěrů je nezbytné, aby v

posudku uváděný důvod zániku nebo změny stupně invalidity byl zcela konkrétně a jednoznačně vysvětlen, neboť jen tak může soud získat potřebný skutkový základ pro správné právní posouzení věci“. Jedná se přitom o otázku odbornou, pro jejíž posouzení nemá soud potřebné (medicínské) znalosti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2011, č. j. 4 Ads 147/2010–117).

33. Náležitosti posudku jsou upraveny v § 7 vyhlášky o posuzování invalidity. Posudek o invaliditě musí obsahovat mimo formálních náležitostí rovněž účel posouzení a datum posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, výčet rozhodujících podkladů o zdravotním stavu pojištěnce, z nichž orgán sociálního zabezpečení vycházel při posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, skutková zjištění, ke kterým orgán sociálního zabezpečení dospěl při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, výsledek posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti se stanovením, zda se jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, stanovení míry poklesu pracovní schopnosti, stupně invalidity, dne vzniku invalidity, dne změny stupně invalidity nebo dne zániku invalidity, schopnosti využití zachované pracovní schopnosti podle § 5 u pojištěnce, jehož míra poklesu pracovní schopnosti činí nejméně 35 % a nejvíce 69 %, a zda je pojištěnec v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek. Obligatorní náležitostí posudku je rovněž odůvodnění výsledku posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2012, č. j. 4 Ads 19/2012-18).
34. Krajský soud nechal za účelem posouzení invalidity žalobce v soudním řízení vypracovat posudek PK MPSV ze dne 11. 10. 2024, který byl proveden k důkazu při ústním jednání dne 14. 8. 2025. Krajský soud hodnotí tento posudek po formální stránce jako zcela souladný s požadavky vyhlášky o posuzování invalidity, byl vypracován komisí zasedající v řádném složení (členem byl též lékař s odborností v oboru psychiatrie), a PK MPSV zohlednila všechny relevantní lékařské zprávy.
35. Krajský soud má skutkový stav za řádně a dostatečně zjištěný. Předmětný posudek PK MPSV soud považuje za úplný ve vztahu k podkladům i k hodnocení zdravotního postižení žalobce z hlediska jeho vlivu na jeho pracovní schopnost ke dni vydání napadeného rozhodnutí.
36. Všechny posudky, a to i včetně posudku v I. stupni správního řízení, se shodují ve stanovení kategorie zdravotního postižení žalobce. Všechny posudky dospěly k závěru, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je paranoidní schizofrenie. Zdravotní stav podle všech posudků odpovídá kapitole V., položce 3e přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity. Dospěly k závěru, že pracovní schopnost žalobce poklesla o 70 %. Žalobce navíc proti závěrům PK MPSV, co se týče stanovení rozhodující příčiny poklesu pracovní schopnosti a stupně invalidity v žalobě ani nebrojil a měl za prokázané, že trpí paranoidní schizofrenií a došlo u něj k poklesu pracovní schopnosti o 70 %.
37. Vzhledem k účelu tohoto řízení, tj. přezkumu sporné otázky, zda je žalobce podle platné právní úpravy invalidní a v jakém stupni, lze shrnout, že posudek, na jehož podkladě bylo vydáno napadené rozhodnutí, i posudek PK MPSV shodně konstatují, že žalobce splňuje podmínky pro uznání invalidity ve III. stupni. Posudek PK MPSV, který soud hodnotil jako stěžejní důkaz, srozumitelně a relativně podrobně líčí zdravotní problémy žalobce. PK

MPSV vysvětlila stanovení rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, taktéž vysvětlila, proč hodnotila pokles pracovní schopnosti žalobce v uvedené míře. Členem posudkové komise byl lékař se specializací v oboru psychiatrie. Soud neshledal, že by posudkové hodnocení nepřipustně vybočilo ze způsobu posouzení poklesu pracovní schopnosti žalobce, jak jej vymezuje právní úprava (§ 2–4 vyhlášky o posuzování invalidity), a neshledal ani jiné vady, pro něž by musel napadené rozhodnutí zrušit. Námitky žalobce tak krajský soud neshledal důvodnými.

38. Z výše uvedeného vyplývá a bylo prokázáno, že byla naplněna první podmínka § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, tedy že byl žalobce shledán invalidním (konkrétně ve III. stupni).
39. Krajský soud dále zkoumal, zda byla naplněna druhá podmínka § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, tedy zda žalobce splnil podmínku potřebné doby pojištění.
40. Všechny posudky se shodují v tom, že invalidita žalobce vznikla od 4. 2. 2013. Podle § 40 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku:
 - a) do 20 let méně než jeden rok,
 - b) od 20 let do 22 let jeden rok,
 - c) od 22 let do 24 let dva roky,
 - d) od 24 let do 26 let tři roky,
 - e) od 26 let do 28 let čtyři roky a
 - f) nad 28 let pět roků.
41. Žalobce k 4. 2. 2013 dovršil věk 31 roků, vztahuje se na něj § 40 odst. 1 písm. f) zákona o důchodovém pojištění, tedy nutná doba pojištění pro přiznání invalidního důchodu u žalobce činila 5 roků.
42. Podle § 40 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky.
43. Žalovaná tak nejprve zkoumala dobu pojištění žalobce v období od 4. 2. 2003 do 3. 2. 2013. Zjistila, že v tomto období nelze u žalobce zohlednit ani jeden den pojištění. Z podkladů ve spisu shledala, že celková doba pojištění žalobce činila 107 dnů (a to toliko do 17. 8. 2001, od roku 2001 žalobce již nepracoval). Žalovaná ve prospěch žalobce zohlednila též dobu evidence žalobce na úřadu práce v zákonném (dokonce v maximálním možném) rozsahu. Další doby pojištění nejsou ve správním spisu zaznamenány. Žalovaná tak dospěla k závěru, že nebyla naplněna druhá podmínka § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, tedy že žalobce nesplnil podmínku potřebné doby pojištění, proto nemá na invalidní důchod nárok.

44. S tímto závěrem žalobce nesouhlasí. Připouští, že v období od roku 2001 nikdy nepracoval, ani u něj nelze zjistit náhradní dobu pojištění, ale argumentuje tím, že je invalidní již od dětství. Podle § 7 zákona o důchodovém pojištění se totiž přiznává invalidní důchod pro invaliditu III. stupně též osobám, které nebyly účastny pojištění, avšak splňují podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění (§ 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění).
45. Podle § 42 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně má nárok též osoba, která dosáhla aspoň 18 let věku, má trvalý pobyt na území České republiky a je invalidní pro invaliditu třetího stupně, jestliže tato invalidita vznikla před dosažením 18 let věku a tato osoba nebyla účastna pojištění po potřebnou dobu (§ 40). Za invaliditu třetího stupně se pro účely věty první považuje též takové omezení tělesných, smyslových nebo duševních schopností, které má za následek neschopnost soustavné přípravy k pracovnímu uplatnění. Při posuzování invalidity pro účely nároku na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně podle věty první se neprovádí srovnání se stavem, který byl u osoby uvedené ve větě první před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (§ 39 odst. 3 věta druhá).
46. V případě této tzv. invalidity z mládí výše uvedené ustanovení počítá se situací, kdy je osoba invalidní pro invaliditu III. stupně již před 18. rokem věku. Tuto skutečnost, tedy že by žalobce byl invalidním v III. stupni invalidity již před nabytím plnoletosti, však vyloučil jak posudek PK MPSV, tak lékařské posudky ze dne 16. 10. 2023 a 21. 3. 2024.
47. PK MPSV v posudku ze dne 11. 10. 2024 racionálním a přezkoumatelným způsobem vysvětlila, že dle lékařského nálezu pro posouzení zdravotnického stavu praktické lékařky MUDr. L. H. ze dne 3. 2. 2013 pro řízení o invaliditě není z minulosti uvedeno duševní onemocnění. Dle posudkového spisu OSSZ Frýdek-Místek z roku 1995 byl žalobce pro dermorespirační syndrom uznán občanem se změněnou pracovní schopností. Absolvoval střední školu s maturitou, nastoupil do zaměstnání, později pracoval brigádně, zřejmě bez sociálního pojištění. První zpráva o duševním onemocnění je zaznamenána v roce 2011, kdy byl žalobce dva dny hospitalizován v Psychiatrické léčebně Bohnice pro akutní psychotickou poruchu, při propuštění na negativní reverz byl bez známek psychotické ev. afektivní dekompenzace. Další hospitalizace na psychiatrii byla 17. 9. 2012 – 29. 5. 2013. V mezidobí nebyl v péči psychiatrie. Datum vzniku invalidity bylo stanoveno na 4. 2. 2013 na podkladě odborného psychologického vyšetření provedeného za hospitalizace, které prokázalo již invalidizující duševní postižení. PK MPSV na datu vzniku invalidity trvá. O invaliditu III. stupně se jedná hraničně. V dostupné zdravotnické ani spisové dokumentaci nejsou doloženy odborné nálezy, které by prokázaly duševní onemocnění vzniklé před osmnáctým rokem věku. První záznam o psychickém stavu je ze dne 28. 11. 2011 a 29. 11. 2011, v té době se jednalo o přechodný stav, který neodpovídal invaliditě. Dle posudkového spisu OSSZ z roku 1995 ve zjišťovací prohlídce praktické lékařky pro děti a dorost MUDr. A. O. ze dne 10. 3. 1995 a záznamu o jednání OSSZ Frýdek Místek ze dne 28. 3. 1995 je uvedeno, že na základní škole v osmé třídě měl žalobce prospěch chvalitebný až dobrý, psychomotorický vývoj byl v normě. Občanem se změněnou pracovní schopností byl žalobce v roce 1995 uznán pro dermorespirační syndrom, nikoli pro psychickou poruchu. Žádný záznam z roku 2000 není doložen. V dostupné zdravotní dokumentaci nejsou doloženy odborné nálezy, které by prokázaly závažné duševní onemocnění žalobce vzniklé před 18. rokem věku. První záznam o psychickém stavu je z roku 2011, jednalo se však o přechodný stav, který neodpovídal invaliditě. Shodné závěry vyslovili i lékaři v obou posudcích ve správním řízení.

48. Krajský soud zdůrazňuje, že posudkoví lékaři nerozhodovali za situace, kdy by neměli k dispozici žádné lékařské posouzení žalobcova zdravotního stavu před jeho plnoletostí. Lékaři vycházeli z posudkového spisu OSSZ z roku 1995. V rámci řízení z roku 1995 byl žalobcův zdravotní stav podrobně zkoumán a na základě odborných nálezů byl před nástupem na střední školu v březnu 1995 pro projevy atopického ekzému žalobce uznán osobou se změněnou pracovní schopností. V této době zdravotní dokumentace podle všech posudkových lékařů neobsahovala žádný popis psychických obtíží ani sledování u psychiatra či psychologa. Krajskému soudu se za této situace jeví nepravděpodobné, že by posudkoví lékaři zcela opomenuli do dokumentace uvést psychiatrické onemocnění žalobce odpovídající III. stupni invalidity (kterým měl žalobce dle svého tvrzení již v dětství trpět). Následně byl žalobce schopen vystudovat střední školu s maturitou a nastoupil do zaměstnání. Z osobního listu důchodového pojištění žalobce vyplývá, že byl žalobce účasten na důchodovém pojištění, a to v celkové době 107 dnů k datu 17. 8. 2001. Krajský soud nevylučuje, že žalobce mohl v dětství trpět psychickými problémy, ale pro to, aby mohla být uznána žalobci invalidita z dětství, je třeba, aby se jednalo o psychické onemocnění dosahující určité intenzity. Závěr o psychickém onemocnění by navíc musel být podložen odbornými nálezy, což v této věci nenastalo. Nejen, že odborné nálezy prokazující závažné psychické onemocnění chybí, ale vyvrací je i podklady ve spisu, kterými posudkoví lékaři disponovali. PK MPSV jasně ve svém posudku popsala, že v roce 2011 byl sice žalobce dva dny hospitalizován v Psychiatrické léčebně Bohnice, ale pro akutní psychotickou poruchu a při propuštění na negativní reverz byl bez známek psychotické afektivní dekompenzace. Jednalo se o přechodný stav. Z uvedených důvodů měl krajský soud na základě lékařských posudků za dostatečně prokázané, že žalobce netrpěl před 18. rokem věku psychickým onemocněním, které by odpovídalo III. stupni invalidity.
49. K prokázání skutečnosti, že je žalobce invalidní ve III. stupni již od dětství, navrhl důkaz svědeckou výpověď jeho tety, H. K., a otce, A. K. Soud navržený důkaz neprovedl, neboť by žalobcem tvrzenou skutečnost nemohl prokázat. V tomto případě by se jednalo pouze o subjektivní a laické vnímání žalobcových psychických obtíží, které oproti objektivně vyhotovenému odbornému posudku neobstojí. Posuzování invalidity je otázkou odbornou, resp. medicínskou. Jelikož navrhaní svědci nemají potřebnou kvalifikaci a zdravotní stav žalobce byl již vyšetřen odbornou posudkovou komisí včetně psychiatra, byl by důkaz v podobě svědeckých výpovědí nadbytečný.
50. Krajský soud při jednání přečetl čestné prohlášení J. T., dle žalobce jeho strýce, ze dne 3. 4. 2022. V něm J. T. uvedl, že žalobce byl v dětství plachý, plačtivý, bojácný, bál se cizích lidí. Při pokárání nebo jiné stresové příhodě se uzavíral do sebe a skrýval před ostatními. Také toto čestné prohlášení není s to jakkoli zvrátit odborné závěry posudkových lékařů. Opětovně se jedná o subjektivní vnímání žalobcova chování osobou, která postrádá jakékoli odborné předpoklady pro lékařské posouzení žalobcova zdravotního stavu. Krajský soud neshledal ani důvod pro to, aby nechal vypracovat ve věci znalecký posudek. Všechny tři posudkové závěry lékařů se shodují, že se u žalobce jedná o zdravotní postižení uvedené v kapitole V., položka 3e přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity s poklesem pracovní schopnosti o 70 %. Podle všech tří posudků je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce paranoidní schizofrenie s post psychotickým defektem osobnosti. Datum vzniku invalidity stanovily posudky shodně na 4. 2. 2013 na podkladě odborného psychologického vyšetření provedeného za hospitalizace, které

prokázalo již invalidizující duševní postižení. Taktéž odůvodnění, proč se nemohlo jednat o invaliditu z dětství, se shoduje. Žalobce v průběhu soudního řízení nepředložil žádný relevantní důkaz, který byl schopen závěry posudkových lékařů zpochybnit či alespoň vzbudit pochybnosti o správnosti jejich závěrů. Za této situace proto krajský soud důkaznímu návrhu žalobce nevyhověl a pro nadbytečnost nenechal znalecký posudek vypracovat. Pro úplnost krajský soud uvádí, že žalobce byl na jednání PK MPSV pozván, žalobce se z jednání omluvil a souhlasil s tím, aby byla věc projednána v jeho nepřítomnosti. To, že žalobce nebyl vyšetřen během jednání PK MPSV, tak nelze klást k tíži této komise.

51. Krajský soud má skutkový stav za řádně a dostatečně zjištěný. Předmětný posudek PK MPSV soud považuje za úplný ve vztahu k podkladům i k hodnocení zdravotního postižení žalobce z hlediska jeho vlivu na jeho pracovní schopnost ke dni vydání napadeného rozhodnutí.
52. Lze shrnout, že posudek, na jehož podkladě bylo vydáno napadené rozhodnutí, i posudek PK MPSV shodně konstatují, že je žalobce invalidní ve III. stupni, avšak nárok na invalidní důchod nemá, neboť nemá potřebnou dobu pojištění. Posudkové závěry se rovněž shodují v určení dne, který byl stanoven jako den vzniku invalidity. Posudek PK MPSV, který soud hodnotil jako stěžejní důkaz, srozumitelně a relativně podrobně líčí zdravotní problémy žalobce. PK MPSV vysvětlila, proč trvá na stanovení vzniku invalidity ke dni 4. 2. 2013. Krajský soud ve shodě s žalovanou má za to, že žalobce nesplnil druhou podmínku pro přiznání invalidního důchodu dle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, tedy že nesplnil podmínku potřebné doby pojištění. V průběhu soudního řízení nebylo prokázáno, že by se u žalobce jednalo o invaliditu z dětství.
53. Soud neshledal, že by posudkové hodnocení nepřípustně vybočilo ze způsobu posouzení poklesu pracovní schopnosti žalobce, jak jej vymezuje právní úprava (§ 2–4 vyhlášky o posuzování invalidity), a neshledal ani jiné vady, pro něž by musel napadené rozhodnutí zrušit.

VIII. Závěr a náhrada nákladů řízení

54. V soudním řízení nebylo prokázáno, že by žalobce splnil potřebnou dobu získání pojištění, ani nebylo prokázáno, že by invalidita trvala již od dětství. Závěry napadeného rozhodnutí tedy nezbyvá než potvrdit. Žaloba nebyla shledána důvodnou a krajský soud ji zamítl, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.
55. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšné žalované žádné náklady nad rámec její obvyklé úřední činnosti nevznikly, náhrada nákladů řízení jí tudíž přiznána nebyla (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014–47).
56. Žalobci byla ustanovena k ochraně jeho práv podle § 35 odst. 10 s. ř. s. zástupkyně z řad advokátů Mgr. Alice Jeziorská, jejíž odměnu a hotové výdaje hradí stát. Soud přiznal výrokem IV. rozsudku zástupkyni žalobce odměnu za zastupování podle vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (dále jen „advokátní tarif“), ve výši 13 860 Kč, a to za tři

úkony právní služby (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, další porada – telefonická a účast u ústního jednání soudu dne 14. 8. 2025) podle § 9 odst. 5 advokátního tarifu. Dále soud přiznal zástupkyni žalobce paušální náhradu hotových výdajů za tři úkony právní služby ve výši 1 350 Kč ve smyslu § 13 odst. 4 advokátního tarifu, náhradu za promeškaný čas v celkovém rozsahu dvou půlhodin, výše náhrady činí dle vyhlášky č. 177/1996 Sb., 150 Kč za každou započatou půlhodinu, tedy 300 Kč [§ 14 odst. 1 písm. a) a odst. 3 advokátního tarifu] a náhradu cestovních výdajů osobním automobilem registrační značky X o kombinované spotřebě 6,7 l/100 km (motorová nafta) z Havířova do Ostravy a zpět dne 14. 8. 2025 (celkem 36 km) ve výši 292 Kč v souladu s § 13 odst. 5 advokátního tarifu a vyhláškou č. 475/2024 Sb. Odměna a náhrada hotových výdajů je zvýšena o DPH v zákonné výši a celkem činí 19 120,42 Kč a bude zástupkyni žalobce vyplacena z rozpočtových prostředků krajského soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 14. srpen 2025

Mgr. Jana Volková
samosoudkyně